

w jednego i jedynego Boga. Istnieje tylko Jahwe, inne bóstwa są nicością i nie istnieją wcale.

Jahwe w teologii Schreinerera nie tylko jest Stwórcą, ale jedyny Bóg interesujący się człowiekiem jest Bogiem, który przebacza mu grzechy i okazuje miłosierdzie. Ten temat przedstawił Autor w rozdziale VIII.

Rozdział IX i X stanowią ukoronowanie rozważań o Bogu Jahwe. W rozdziale IX zostały omówione święta i uroczystości religijne, kiedy Bóg jest czczony w kulcie i liturgii. Natomiast rozdział X porusza problemy eschatologiczne („Jahwe w przyszłości”), czyli problem oczekiwania narodu na Mesjasza oraz roli nowego i wiecznego przymierza.

Oceniając ogólnie teologię J. Schreinerera trzeba powiedzieć, że zasługuje ona na uznanie. Jest ona śmiałym przedsięwzięciem katolickiego egzegety, prezentującym nowe ujęcie tematu Boga Jahwe, który objawił się narodowi wybranemu przez Słowo i przez historię. Na tle tej historii Autor przedstawia wszechstronnie obraz Boga ilustrując obficie cytataми wyjętymi z różnych ksiąg Starego Testamentu, szczególnie proroków i z psalmów. Schreiner okazuje się mistrzem malującym obraz Boga Jahwe wszechstronnie z uwzględnieniem różnych szczegółów.

Teologia Schreinerera nie ustępuje w niczym teologom takich autorów jak W. Eichrodt, Th. C. Vriezen, Gerard von Rad czy C. Westermann. Została napisana ładnym językiem i posługuje się przekonującymi argumentami. Może być dziełem służącym pomocą nie tylko profesjonalnie zajmującym się Starym Testamentem, lecz także wszystkim zainteresowanym tą problematyką. Teologia ta jest uzupełniającym tomem komentarzy Starego Testamentu wydawanym w Neue Echter Bibel Verlag w Würzburgu. Wszystkie one powinny się ukazać jak najszybciej w polskim tłumaczeniu.

Częstochowa

KS. ZDZISŁAW MAŁECKI

H. H. GROËR, *Litania Loretańska*, Katowice 1995, s. X + 244.

Nakładem Kurii Metropolitalnej w Katowicach ukazało się tłumaczenie książki kard. Hansa Hermanna Groëra, *Die Rufe von Loreto* (wyd. Salterae, Maria Roggendorf 1991) poświęcona wezwaniom z litanii loretańskiej. Medytacja oparte są na sztychach braci J. S. i J. B. Klauberów (XVIII w.), sygnujących swoje prace „cath.” (= catholici). Miedzioryty te zachowały się w bibliotece opactwa benedyktyńskiego w Göttweig (Dolna Austria) i stanowią artystyczny przykład dawnej egzegezy alegorycznej typologii Maryjnej. Bracia Klauberowie przedstawili na swoich sztychach — zgodnie z ówczesną konwencją manierystyczną — symbole Maryjne w oparciu o teksty biblijne w łacińskiej wersji Wulgaty. Medytacje kard. Groëra bardzo szczegółowo analizują elementy graficzne. Powstała w ten sposób „medytacja obrazowa” (*Bildmeditation*), godna polecenia dla rozmyślań indywidualnych, ale także dla użytku duszpasterskiego (nabożeństwa maryjne, majowe, październikowe, okolicznościowe, odpustowe).

Książka została wydana bardzo starannie z polotem bibliofilskim. Tłumaczenia dokonali księża G. Knappik i S. Pisarek, a słowem wstępnym poprzedził metropolita katowicki, abp Damian Zimoń.

Kraków

KS. JERZY CHMIEL